

Arkeologisk schaktningsövervakning

ÅSGATAN 107

vid schaktning för fjärrvärmeanslutning genom stadslager

L2001:4288 i Falu stad och kommun, Dalarnas län

2022

Arkivrapport dnr 45/22

Greger Bennström

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Fastighetskartan: © Lantmäteriet.

Terrängkartan: Lantmäteriet (CC0)

Dalarnas museum, Falun, 2022

Sammanfattning

I maj 2022 genomförde Dalarnas museum en arkeologisk schaktningsövervakning på adressen Åsgatan 107, kvarteret Geten 3 i centrala Falun, Dalarnas län. Anledningen till markingreppet var fjärrvärmeanslutning. Det 14,5 meter långa, 0,9–2,4 meter breda och 0,9–1,3 meter djupa schaktet grävdes både inne på gården och ute i gatan. Marken där schaktet grävdes var till största delen påverkad av tidigare grävningsarbeten och bestod således av moderna fyllnadsmassor. Inne på gården skymtade ett infiltrerat lerlager fram i botten av schaktet. Ute i gatan kunde ett rent slagglager och ett lager av slagg bladad med grus och sand iakttas under de moderna fyllnadsmassorna. I botten, på cirka 1,2 meters djup, fanns ett hårt och kompakt lager av sintrad slaggkross. Eftersom det redan var grävt sedan tidigare kunde varken den naturliga orörda marken eller tydliga kulturlager iakttas i schaktet. Den hårda ytan av sintrad slaggkross i botten av schaktet ute i vägen skulle möjligen kunna vara en äldre vägbeläggning.

Inledning

Med anledning av att en fasighet skulle anslutas till fjärrvärmeledning genomförde Dalarnas museum en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Den aktuella adressen var Åsgatan 107 i kvarteret Geten, Östanfors, Falun, figur 1 och 2. Arbetet utfördes i maj 2022. Uppdraget gick under Länsstyrelsen i Dalarnas generella beslut (dnr 431-21334-2021) för schaktningsövervakningar inom Falu stadslager, L2001:4288. Beställare av arbetet var Falu Vatten och Energi AB.

Syfte

Syftet med undersökningen var att på ett vetenskapligt arbetsätt dokumentera fornlämningen Falu stadslager, L2001:4288.

Genomförande

Schaktet grävdes av grävmaskin utrustad med kabelskopa ned till och med den befintliga fjärrvärmeledningen i gatan och in till platsen där den nya ledningen skulle anslutas till huset. Schaktet dokumenterades efter att det önskade djupet hade nåtts. Schaktets innehåll dokumenterades i skrift och med fotografering. Inmätningen av schaktet gjordes analogt och två referenspunkter vid nordöstra schaktkanten i gatan mättes in med RTK-GPS för att få höjduppgifter rörande marknivån.

Resultat

Schaktet var sammanlagt ca 14,5 meter långt och var beläget både inne på gården och ute i gatan, figur 3. Inne på gården var schaktet 0,9–1,1 meter brett och 1,0 meter djupt. Ytan var grävd sedan tidigare då avlopp låg på ena sidan schaktet och vatten på den andra. Schaktet innehöll därmed

moderna fyllnadsmassor hela vägen ner till botten, foto 1. I nordvästra schaktkanten skymtade ställvis ett infiltrerat lerlager fram i schaktbotten, ca 116 m.ö.h. Men det gick inte att avgöra om det var den naturliga marken eller inte.

Ute i gatan var schaktet 2,0–2,4 meter brett och 0,9–1,3 meter djupt. Ytan var grävd sedan tidigare för fjärrvärme och andra ledningar. I den nordöstra kanten, ut mot gatan, fanns moderna fyllnadsmassor hela vägen ned till schaktbotten. I den sydvästra kanten, in mot huset, kunde några olika lager iakttas. Överst var 0,6 meter modern fyllning. Under detta fanns 0,2 meter ren kopparslagg och sedan 0,4 meter slagg blandad med grus, sand och inslag av rasering, foto 2. I botten på cirka 1,2 meters djup iaktogs ett 0,05–0,10 meter tjock lager av kompakt sintrad slaggkross. Det gick inte att se någon naturlig orörd marknivå i schaktet.

Slutsatser och utvärdering

Då det redan var grävt sedan tidigare kunde varken den naturliga orörda marken eller tydliga kulturlager iakttas. Den hårda ytan av sintrad slaggkross i botten av schaktet ute i vägen skulle möjligen kunna vara en äldre vägbeläggning. Inget av antikvariskt intresse påträffades i schaktet.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-21334-2021 (431-6477-2022)
Fornreg, uppdragsnummer:	202200193
Socken:	Falu stad
Fornreg, lämningsnummer:	L2001:4288
Fastighet:	Falun 7:5, Geten 3
Koordinater, mitten:	N 6720245
(SWEREF99 TM)	E 533945
Höjd (RH 2000):	115,8–117,1 m.ö.h.
Inmätning:	RTK
Utförandetid:	2022-05-02 – 2002-05-04
Undersökt yta:	19 kvadratmeter
DM projektnummer:	676
DM diarienummer:	45/22
DM foto accessionsnr:	DM ARK676
Arkeologisk personal:	Greger Bennström
Projektansvarig:	Greger Bennström

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

1. Kartor/planer
2. Foton

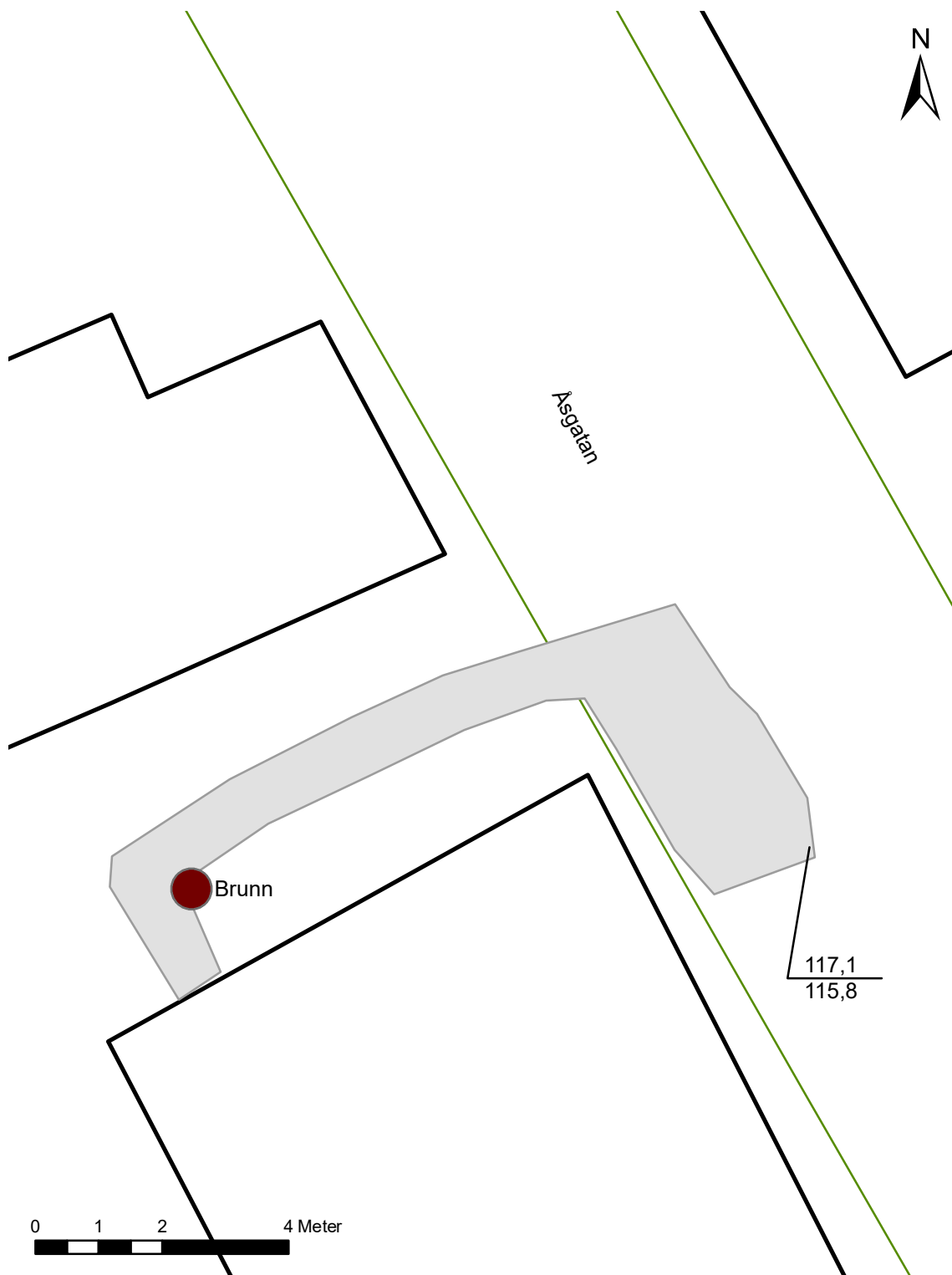
Bilaga 1 - Kartor

Figur 1. Karta över Dalarna med Falun markerat med en röd punkt.

Figur 2. Karta över Falu stadslager (blått) och stadsdelen Östanfors (grönt) med undersökningsområdet markerat med svart cirkel.

Figur 3. Planritning över schaktet (grått) med topp- resp. botten-nivå angivet i ena hörnet. Skala 1:100.

Bilaga 2 Foton

Foto 1. Översikt av del av schaktet inne på gården från sydväst. Foto: Greger Bennström.

Foto 2. Schaktväggen in mot huset (SV) i schaktet ute i gatan. Överst moderna fyllnadsmaterial (ljusgrått), sedan ren kopparslagg (rostrött) och underst uppblandad slagg (mörkgrått). Foto: Greger Bennström.